

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 23 Νοεμβρίου 2023
(OR. en)

15321/23

JEUN 257
SOC 760
EMPL 544

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Αντιπροσωπίες
Θέμα:	Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, σχετικά με την προώθηση της ενσωμάτωσης της διάστασης της νεολαίας στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Διαβιβάζονται συνημμένως στις αντιπροσωπίες τα προαναφερόμενα συμπεράσματα του Συμβουλίου, τα οποία εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο (Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός) κατά τη σύνοδό του στις 23 Νοεμβρίου 2023.

Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, σχετικά με την προώθηση της ενσωμάτωσης της διάστασης της νεολαίας¹ στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ, ΣΥΝΕΛΘΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ,

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΕΞΗΣ:

1. Οι διαδοχικές οικονομικές και κοινωνικές κρίσεις που παρουσιάστηκαν τα τελευταία χρόνια, σε συνδυασμό με την υγειονομική κρίση COVID-19 και την κλιματική κρίση σε παγκόσμια κλίμακα, καθώς και οι επιπτώσεις του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, μεταξύ άλλων, επηρέασαν βαθιά τους νέους, επιδεινώνοντας ανισότητες και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και επιτείνοντας παράλληλα την πολυπλοκότητα των προκλήσεων που αντιμετωπίζει καθημερινά η νεολαία στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων αποτελεί τμήμα της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία 2019-2027² και, ειδικότερα, του ευρωπαϊκού στόχου για τη νεολαία αριθ. 3 «Κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς».

¹ Στα παρόντα συμπεράσματα, η ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας νοείται ως «μια προσέγγιση που ενσωματώνει την οπτική γωνία και τις ανάγκες των νέων στις διαδικασίες χάραξης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών, καθώς και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας διασφαλίζει ότι οι προκλήσεις και οι ανησυχίες που είναι σύμφυτες με τους νέους δεν αντιμετωπίζονται μεμονωμένα, αλλά αντίθετα ενσωματώνονται εγγάρσια σε ευρύτερα πλαίσια πολιτικής».

² «Βελτίωση των αποφάσεων πολιτικής από την άποψη του αντίκτυπού τους στους νέους σε όλους τους τομείς —ιδίως στην απασχόληση, την εκπαίδευση, την υγεία και την κοινωνική ένταξη»

2. Αυτή η έκθεση σε διαδοχικές κρίσεις ανέδειξε ορισμένα από τα προϋπάρχοντα διαρθρωτικά προβλήματα της κοινωνίας μας. Ποτέ άλλοτε δεν ήταν τόσο εμφανής η πολυπλοκότητα των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νέοι, πράγμα που καταδεικνύει την αλληλένδετη σχέση μεταξύ παραγόντων όπως η πρόσβαση στην απασχόληση, η στέγαση και η ποιοτική εκπαίδευση, επί ίσοις όροις, και της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικοσυναισθηματικής ευημερίας, καθώς και της πολιτικής και κοινωνικής συμμετοχής, και της εκπλήρωσης των προσδοκιών των νέων: μια Ευρωπαϊκή Ένωση ευκαιριών, στην οποία διασφαλίζεται η πλήρης άσκηση του δικαιώματος στην κοινωνική δικαιοσύνη³.
3. Η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, των διακρίσεων και όλων των μορφών της βίας αποτελεί κατά προτεραιότητα στόχο για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικότερα, η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων αποτελεί θεμελιώδη αξία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία κατοχυρώνεται στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, στα άρθρα 9, 10 και 18 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα άρθρα 14, 21, 24, 32 και 33 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.
4. Οι Ευρωπαίοι ηλικίας μεταξύ 16 και 29 ετών έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες από τον γενικό πληθυσμό να βιώσουν σοβαρή υλική στέρηση. Το 2021 ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ήταν υψηλότερος μεταξύ των ατόμων ηλικίας 16 έως 29 ετών από ό,τι στον γενικό πληθυσμό (24,8 % έναντι 21,6 %). Αυτή η τάση —να είναι ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού υψηλότερος μεταξύ των νέων— είναι ορατή σχεδόν στα μισά (13 από 27) κράτη μέλη της ΕΕ⁴.

³ Σύμφωνα με το έκτακτο Ευρωβαρόμετρο για τη νεολαία και τη δημοκρατία που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 22 Φεβρουαρίου 2022 και 4 Μαρτίου 2022: Η πιο κοινή προσδοκία των νέων για το Ευρωπαϊκό Έτος Νεολαίας (EEN) 2022 ήταν οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων να αφουγκράζονται πιο προσεκτικά τα αιτήματά τους και να αναλαμβάνουν δράση έναντι αυτών (72 %), καθώς και να στηρίζουν την προσωπική, κοινωνική και επαγγελματική τους εξέλιξη (71 %). Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας εναντίον της Ουκρανίας έχει ενισχύσει την πεποίθηση των νέων ότι η διαφύλαξη της ειρήνης, η εδραίωση της διεθνούς ασφάλειας και η προαγωγή της διεθνούς συνεργασίας αποτελούν την πρωταρχική επιδίωξη της ΕΕ (37 %). Αμέσως μετά κατατάσσονται οι προσδοκίες για αύξηση από την ΕΕ των ευκαιριών απασχόλησης για τους νέους (33 %), για καταπολέμηση της φτώχειας και των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων (32 %), καθώς και για προαγωγή φιλικών προς το περιβάλλον πολιτικών και καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής (31 %). Οι νέοι θεωρούν ότι οι κύριοι τομείς εστίασης του EEN δεν είναι μόνο η ψυχική και σωματική υγεία και ευεξία (34 %), η προστασία του περιβάλλοντος και η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής (34 %), αλλά και η εκπαίδευση και η κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της ελεύθερης κυκλοφορίας των εκπαιδευομένων (33 %).

⁴ Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Eurostat). Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων: Νέοι και κοινωνική ένταξη.

5. Οι ευκαιρίες αυτονομίας συνεχίζουν να είναι ανεπαρκείς, εάν λάβουμε υπόψη τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέοι στην ΕΕ στην προσπάθεια να αποκτήσουν πρόσβαση σε στέγαση, λόγω της εργασιακής ανασφάλειας και των υψηλών τιμών αγοράς ή ενοικίασης, οικονομικά απρόσιτων για μεγάλο ποσοστό των νέων. Η πρόσβαση σε αξιοπρεπή στέγαση αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διασφάλιση πραγματικά συμπεριληπτικών και ισότιμων κοινωνιών, όπως αποτυπώνεται σε ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁵ που προτρέπει την ΕΕ να αναγνωρίσει ως ανθρώπινο δικαίωμα την πρόσβαση σε αξιοπρεπή και οικονομικά προσιτή στέγαση, ένα ζήτημα που είναι πολύ πιο πειστικό για τους νέους⁶.
6. Η βία στις διάφορες μορφές της, την οποία βιώνουν οι νέοι Ευρωπαίοι, αποτελεί ένα ακόμη πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, με ειδική μνεία στην ψυχολογικού τύπου βία που συνιστούν η εσφαλμένη πληροφόρηση και η παραπληροφόρηση και στον αντίκτυπο που έχουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην ψυχική υγεία. Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ αναφέρει στην έκθεσή του για το 2021⁷ ότι τα ποσοστά σωματικής βίας, παρενόχλησης και κυβερνοεκφοβισμού μεταξύ των νέων είναι πολύ υψηλότερα από τα αντίστοιχα άλλων ηλικιακών ομάδων. Επιπλέον, στην έκθεση επισημαίνεται το γεγονός ότι ιδιαίτερα τρωτά στη βία και την παρενόχληση είναι άτομα ΛΟΑΤΙ, άτομα με αναπηρία, άτομα που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες και νέες γυναίκες. Αυτό συμβαίνει σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό όταν οι νέοι υφίστανται πολλαπλές και διασταυρούμενες μορφές διάκρισης ή άλλες μειονεκτικές καταστάσεις, όπως αποτυπώνεται στα συμπεράσματα της Προεδρίας σχετικά με την ασφάλεια των ΛΟΑΤΙ ατόμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε επίσης σημαντικές στρατηγικές και σχέδια δράσης για την προώθηση μιας Ένωσης ισότητας⁸⁹.

⁵ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 2021, σχετικά με την πρόσβαση σε αξιοπρεπή και οικονομικά προσιτή στέγαση για όλους (2019/2187(INI)).

⁶ Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Eurostat για το 2020, σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφηκε υψηλότερο ποσοστό σοβαρής στέγησης μεταξύ των νέων από ό,τι στον συνολικό πληθυσμό.

⁷ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Έκθεση 2021 για τα θεμελιώδη δικαιώματα.

⁸ Συμπεράσματα της Προεδρίας σχετικά με την ασφάλεια των ΛΟΑΤΙ ατόμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 9942/23.

⁹ Το 2020 και το 2021 θεσπίστηκαν πέντε στρατηγικές για την ισότητα με στόχο την επίτευξη προόδου προς μια Ένωση ισότητας: η στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025 [COM(2020) 152 final], η στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025 [COM(2020) 698 final], το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025 [COM(2020) 565 final], το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά 2020-2030 [COM(2020) 620 final] και η στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 [COM(2021) 101 final].

7. Σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη έρευνα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη νεολαία¹⁰, το 55 % των νέων στην ΕΕ δηλώνουν ότι δεν καταλαβαίνουν τίποτε απολύτως, ή ελάχιστα, όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι περισσότεροι από τους νέους που έλαβαν μέρος στην έρευνα πιστεύουν ότι η γνώμη τους δεν μετρά καθόλου, ή ελάχιστα, σε σχέση με τις σημαντικές αποφάσεις, νομοθετικές πράξεις και πολιτικές που τους αφορούν¹¹. Οι νέοι στρέφονται ολοένα και περισσότερο σε μη θεσμικούς τρόπους έκφρασης των πολιτικών τους απόψεων. Μια τέτοια εξέλιξη μπορεί, κατά βάση, να θεωρηθεί θετική, εάν δεν προκαλούσε προβληματισμό το ενδεχόμενο να βασίζεται στην αντίληψη ότι τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα δεν παρέχουν στους νέους καμία δυνατότητα συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων ή δράσης για την αντιμετώπιση των αναγκών και των δυσχερειών τους. Αυτό σημαίνει ότι μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την επίλυση των προβλημάτων που επηρεάζουν τους νέους καθιστά επιβεβλημένη την κινητοποίηση και τη συμμετοχή των ιδίων σε δημόσιους θεσμούς και διαδικασίες χάραξης πολιτικής, αξιοποιώντας εξίσου θεσμικές και μη θεσμικές μορφές συμμετοχής.
8. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ)¹² επισημαίνει πόσο σημαντικό είναι να πραγματοποιείται εκτίμηση επιπτώσεων των διαδικασιών χάραξης πολιτικής της ΕΕ στους νέους, προκειμένου να συνεκτιμώνται οι ανάγκες και οι προσδοκίες των νέων και των μελλοντικών γενεών, με πεδίο εφαρμογής τέτοιο ώστε να περιλαμβάνει όλους τους τομείς πολιτικής που επηρεάζουν άμεσα και έμμεσα τους νέους. Μια εκτίμηση επιπτώσεων υπερβαίνει το σύνηθες πεδίο των πολιτικών για τη νεολαία.

¹⁰ Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο, Έκθεση Σεπτεμβρίου 2021.

¹¹ Η αντίληψη αυτή ισχυροποιείται όσο αυξάνεται η απόσταση που τους χωρίζει από το υπό εξέταση επίπεδο διακυβέρνησης: το 53 % αισθάνονται ότι η γνώμη τους δεν μετρά καθόλου, ή ελάχιστα, σε σχέση με αποφάσεις, νόμους και πολιτικές που επηρεάζουν την περιοχή τους, με το ποσοστό αυτό να ανεβαίνει στο 70 % όταν πρόκειται για θέματα που αφορούν την ΕΕ στο σύνολό της.

¹² Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, Αξιολόγηση του αντικτύπου της ΕΕ από τη σκοπιά της νεολαίας (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας), 21 Σεπτεμβρίου 2022, SOC/728 – EESC-2022.

9. Στο ψήφισμά του σχετικά με την παρακαταθήκη του Ευρωπαϊκού Έτους Νεολαίας 2022, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο¹³ καλεί την Επιτροπή να εγκρίνει μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση του αντικτύπου της ΕΕ από τη σκοπιά της νεολαίας για να διασφαλίσει την ουσιαστική σύμπραξη, συμμετοχή και δέσμευση των νέων στην προετοιμασία όλων των πολιτικών της ΕΕ, να καθιερώσει συστηματική εκτίμηση επιπτώσεων των προτάσεών της ώστε να διασφαλιστεί ότι προωθούν και αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες των νέων, και να λάβει μέτρα μετριασμού εάν έχουν αρνητικό αντίκτυπο.
10. Στον Χάρτη της για τη Νεολαία και τη Δημοκρατία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών¹⁴ ζητεί να θεσπιστεί μηχανισμός αξιολόγησης του αντικτύπου της ΕΕ από τη σκοπιά της νεολαίας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι όλη η νέα νομοθεσία και πολιτική της ΕΕ υπόκειται σε εκτίμηση επιπτώσεων επικεντρωμένη στη νεολαία, συμπεριλαμβανομένης της διαβούλευσης με οργανώσεις νεολαίας και εμπειρογνώμονες της νεολαίας σε επίπεδο ΕΕ και της ανάπτυξης μέτρων μετριασμού σε περίπτωση που διαπιστωθεί αρνητικός αντίκτυπος.
11. Η έκθεση σχετικά με το τελικό αποτέλεσμα της Διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης ζητεί τη θέσπιση ελέγχου της νομοθεσίας όσον αφορά τους νέους που θα περιλαμβάνει τόσο εκτίμηση επιπτώσεων όσο και μηχανισμό διαβούλευσης με εκπροσώπους των νέων, οποτεδήποτε εκτιμάται ότι η νομοθεσία έχει αντίκτυπο στους νέους και ζητεί, όπως περιγράφεται στην πρόταση 47, «να διασφαλιστεί ότι όλη η χάραξη πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ θα εξετάζεται από τη σκοπιά της νεολαίας». Επιπλέον, η έκθεση ζητεί την ανάπτυξη «αξιολόγησης του αντικτύπου της ΕΕ από τη σκοπιά της νεολαίας» όσον αφορά το σύνολο της νέας νομοθεσίας και πολιτικής, ώστε να διασφαλίζεται ότι διενεργείται «εκτίμηση επιπτώσεων με γνώμονα τη νεολαία, μεταξύ άλλων μέσω διαβουλεύσεων με τους νέους»¹⁵.

¹³ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με την παρακαταθήκη του Ευρωπαϊκού Έτους Νεολαίας 2022 (2022/2953(RSP)).

¹⁴ Ο Χάρτης της ΕΕ για τη Νεολαία και τη Δημοκρατία. Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών, Νοέμβριος 2022.

¹⁵ Διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης. Έκθεση σχετικά με το τελικό αποτέλεσμα, Μάιος 2022.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΟΤΙ:

12. Όπως επισημαίνεται στη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία 2019-2027: «Όλο και περισσότεροι νέοι δεν εμπιστεύονται την ΕΕ και αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά την κατανόηση των αρχών, των αξιών και της λειτουργίας της. Τα δημοκρατικά ελλείμματα στις διαδικασίες της ΕΕ έχουν επίσης αναγνωριστεί ως ένας από τους λόγους για την αύξηση του ευρωσκεπτικισμού μεταξύ των νέων»¹⁶. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει, σύμφωνα με την έρευνα του Ευρωβαρόμετρου για τη νεολαία και τη δημοκρατία του 2022, ότι οι νέοι δεν έχουν αρκετές προσδοκίες από την ΕΕ, όπως είναι η διαφύλαξη της ειρήνης, η αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης για τους νέους και η καταπολέμηση της φτώχειας και των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων¹⁷.
13. Κατά τον 6^ο κύκλο διαβουλεύσεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του διαλόγου της ΕΕ για τη νεολαία, με σκοπό να δοθεί στους νέους η δυνατότητα να εκφράσουν τη γνώμη τους στο στάδιο του σχεδιασμού της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία, επισημάνθηκε σαφώς από τους νέους η αντίληψη ότι υποεκπροσωπούνται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και ότι είναι περιορισμένη η ικανότητά τους για μια εγκάρσια επίδραση σε όλες τις πολιτικές που επιδρούν στις προκλήσεις που αυτοί αντιμετωπίζουν σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ίδια αντίληψη παραμένει στον 9^ο κύκλο διαβουλεύσεων για τη νεολαία που ολοκληρώθηκε πρόσφατα, δεδομένου ότι οι νέοι συνεχίζουν ακόμη να ζητούν «κατάλληλα μέτρα για την ενσωμάτωση της ουσιαστικής συμμετοχής των νέων σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής»¹⁸.

¹⁶ Οι Στόχοι για τη νεολαία που προέκυψαν από τον διαρθρωμένο διάλογο με τη νεολαία 2017-2018 αναφέρουν ότι «τα δημοκρατικά ελλείμματα στις διαδικασίες της ΕΕ, έχουν επίσης αναγνωριστεί ως ένας από τους λόγους για την αύξηση του ευρωσκεπτικισμού μεταξύ των νέων» και ακολούθως προτείνονται ειδικά μέτρα σχετικά με τα ελλείμματα αυτά. Ευρωπαϊκή στρατηγική για τη νεολαία, παράρτημα 3.

¹⁷ Βλ. υποσημείωση αριθ. 4.

¹⁸ Ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, σχετικά με τα αποτελέσματα του 9ου κύκλου του διαλόγου της ΕΕ για τη νεολαία (2023/C 185/04).

14. Τον Ιούνιο του 2021 η έρευνα του Έκτακτου Ευρωβαρόμετρου για τη νεολαία έδειξε ότι αυτό που περιμένουν οι νέοι από την κοινωνία στο σύνολό της και από τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων ειδικότερα είναι να αφουγκραστούν καλύτερα τις απόψεις τους και να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους. Αντίστοιχη απάντηση δόθηκε από το 33 % των νέων¹⁹.
15. Όπως δείχνουν τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον λεγόμενο ηλικιακό ρατσισμό, η ηλικία αποτελεί μείζονα παράγοντα διακρίσεων που οδηγούν σε ανισότητες στις κοινωνίες μας, κατά παραδοχή του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας²⁰, και είναι επιτακτικής σημασίας να λαμβάνεται αυτό υπόψη κατά τον σχεδιασμό των δημόσιων πολιτικών που άπτονται των προβλημάτων των νέων, προκειμένου να διαφυλαχθούν οι αξίες της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών ως θεμελιώδους πυλώνα της κοινωνικής συνοχής.
16. Η μετάβαση από την εκπαίδευση και την κατάρτιση στην αγορά εργασίας εξακολουθεί να βρίθει εμποδίων για πολλούς νέους στην Ευρώπη που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στην εξεύρεση εκείνων των αξιοπρεπών θέσεων εργασίας που θα τους έδιναν την ευκαιρία να υλοποιήσουν πλήρως τα σχέδια για τη ζωή τους και να αποκτήσουν καλύτερες προοπτικές για το μέλλον.
17. Οι νέοι που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ΕΕΑΚ) αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό του συνολικού νεανικού πληθυσμού στην Ευρώπη. Το 2021 το 13,1 % του συνόλου των ατόμων ηλικίας 15-29 ετών (δηλαδή πάνω από 9,3 εκατομμύρια άτομα) ήταν ΕΕΑΚ, με μεγάλες διαφορές να καταγράφονται μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων²¹ εξάλλου δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην ομάδα αυτή.

¹⁹ Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο, Έρευνα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη νεολαία, Σεπτέμβριος 2021.

²⁰ Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας θεωρεί ότι ο ηλικιακός ρατσισμός αποτελεί την τρίτη κύρια αιτία διακρίσεων παγκοσμίως.

²¹ Απόφαση (ΕΕ) 2023/936 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το ευρωπαϊκό έτος Δεξιοτήτων, ΕΕ L 125 της 11.5.2023, σ. 1.

18. Η ανεργία πλήττει σε μεγαλύτερο βαθμό τους νέους και έχει μείζονα αντίκτυπο σε όσους βρίσκονται σε καταστάσεις κοινωνικού αποκλεισμού ή ζουν και εργάζονται σε επισφαλείς περιφέρειες σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιοχών²². Αυτό δείχνει ότι η ευαλωτότητα των νέων όσον αφορά την ανεργία επιτείνεται από τη διασταυρούμενη επίδραση των διαφορετικών μορφών ανισότητας και αποκλεισμού που υφίστανται²³²⁴.
19. Η εκπαίδευση, η εργασία, η στέγαση και η πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες αποτελούν βασικά δικαιώματα για όλους, συμπεριλαμβανομένων όσων ξεκινούν μια νέα φάση ζωής όντας σε μειονεκτική θέση ή αντιμετωπίζοντας επισφαλείς προοπτικές απασχόλησης και άλλες διασταυρούμενες προκλήσεις που επιδεινώνουν τις ανισότητες αυτές, με την έλλειψη ευκαιριών να μειώνει τις πιθανότητές τους για καλύτερη ζωή και να βάζει πολλούς νέους ανθρώπους σε θέση αδυναμίας ήδη από την αρχή²⁵.
20. Τα μειονεκτήματα αυτά αυξάνονται εκθετικά όταν πρόκειται για νεαρής ηλικίας γυναίκες, άτομα ΛΟΑΤΙ, άτομα από οικογένειες μεταναστών και άτομα με αναπηρία.

²² Eurostat - Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων: Ανεργία των νέων, Αύγουστος 2022.

²³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025», COM(2020) 152 final.

²⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025», COM(2020) 698 final.

²⁵ Σύσταση CM/Rec(2015) 3 όπως εγκρίθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 21 Ιανουαρίου 2015.

21. Η κλιματική κρίση και οι συνέπειες της υπερθέρμανσης του πλανήτη δεν υπήρξαν ποτέ τόσο επείγουσες όσο σήμερα και επηρεάζουν ιδίως τις ζωές των νέων. Για να μην υπονομευθούν οι ευκαιρίες ζωής των νέων, απαιτούνται διαρθρωτικά, μακροχρόνια και βιώσιμα μέτρα σε πολλούς τομείς πολιτικής, τα οποία πρέπει να στοχεύουν ειδικά τους νέους που αντιμετωπίζουν πολλαπλές μορφές διακρίσεων ή άλλα μειονεκτήματα.
22. Η επικείμενη ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την παρακαταθήκη του Ευρωπαϊκού Έτους Νεολαίας 2022, καθώς και η ενδιάμεση αξιολόγηση της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία (EUYS) 2019-2027, προσφέρουν μια εξαιρετική ευκαιρία για τον απολογισμό των εμπειριών του παρελθόντος και την αναβάθμιση βασικών υφιστάμενων εργαλείων πολιτικής για τη νεολαία²⁶, καθώς και για την ανάδειξη νέων προτεραιοτήτων όπως η ευημερία των νέων, στις οποίες θα πρέπει να εστιάσει η χάραξη πολιτικής, με την παροχή ίσων ευκαιριών στους νέους ώστε να κάνουν πραγματικότητα τα σχέδιά τους χωρίς να υφίστανται βία, με πλήρη επίγνωση και ανεμπόδιστη άσκηση των δικαιωμάτων τους²⁷.
23. Ο ρόλος που διαδραμάτισε ο συντονιστής της ΕΕ για τη νεολαία, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενισχύοντας τη διατομεακή συνεργασία και την ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας, καθώς και την ανάπτυξη και ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με θέματα νεολαίας εντός των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συνεργαζόμενος στενά με διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς για τη διασφάλιση συνεκτικής επικοινωνίας με τους νέους, αποτέλεσε μια σημαντική καινοτομία που προήλθε από τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία 2019-2027.

²⁶ Πράξεις που απαριθμούνται στο τμήμα 3 της EUYS, Συνεργασία βάσει μηχανισμών και διακυβέρνησης.

²⁷ Βλ. υποσημείωση αριθ. 3.

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ΟΤΙ:

24. Όλοι οι νέοι αποτελούν κεφάλαιο για την κοινωνία και όλες οι πολιτικές και οι δραστηριότητες που αφορούν τους νέους θα πρέπει να σέβονται το δικαίωμα των νέων να συμμετέχουν στην ανάπτυξη, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών που τους αφορούν, μέσω της ουσιαστικής συμμετοχής των νέων και των οργανώσεων της νεολαίας. Συνεπώς, η Ευρωπαϊκή Ένωση, μεταξύ άλλων μέσω προγραμμάτων της όπως το Erasmus+ και το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, θα πρέπει να εργάζεται για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των νέων, να θέτει επί τάπητος τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις προσδοκίες τους. Αυτός είναι ο τρόπος να διασφαλιστεί μια ΕΕ που επενδύει στο μέλλον της και διατηρεί την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητά της.
25. Οι νέοι είναι υποκείμενα δικαίου με όλες τις δυνατότητες, τις ικανότητες και τα ταλέντα τους που είναι απαραίτητα για κάθε κοινωνία και θα πρέπει να εντάσσονται πλήρως στις πολιτικές διαδικασίες και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.
26. Η συμμετοχή των νέων αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για τη νομιμοποίηση και την αύξηση της αποτελεσματικότητας οποιασδήποτε πολιτικής διαδικασίας, καθώς και για να είναι σε θέση οι νέοι να εναποθέτουν την εμπιστοσύνη και την πίστη τους στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, ώστε να ενισχυθούν οι δεσμοί που τους συνδέουν με την ταυτότητα και τις αξίες μιας Ευρώπης που πρέπει επίσης να δεσμευτεί για το μέλλον των νέων της.

27. Οι νέοι της Ευρώπης είναι ένας σύνθετος και ποικιλόμορφος πληθυσμός και η ΕΕ θα πρέπει να εγγυηθεί ότι ο σχεδιασμός των προσανατολισμένων στη νεολαία πολιτικών ακολουθεί μια προσέγγιση βασισμένη στα δικαιώματα, η οποία ενσωματώνει την οπτική γωνία της νεολαίας, επιτρέποντας στις πολιτικές αυτές να είναι πραγματικά συμμετοχικές και να απευθύνονται σε όλους τους νέους με όλη τους την ποικιλομορφία σε ολόκληρη την Ευρώπη.
28. Η ζωή των νέων επηρεάζεται από πολιτικές που προκύπτουν από πολλαπλούς τομείς πολιτικής και σε διαφορετικά επίπεδα εφαρμογής. Ως εκ τούτου, μόνο με την ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας ως προτεραιότητας στους διάφορους τομείς πολιτικής θα διασφαλιστεί ότι για κάθε σχεδιαζόμενη πολιτική ή πρόγραμμα συνυπολογίζονται οι ιδιαίτερες ανάγκες των νέων και ο αντίκτυπος σε αυτούς²⁸.
29. Αυτές οι ευρωπαϊκές πολιτικές πρέπει επίσης να επικεντρωθούν στην ευημερία, την ψυχική υγεία και την παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας, συμπεριλαμβανομένων ενός συλλογικού προβληματισμού και της επακόλουθης πολιτικής δράσης για την προστασία του ρόλου των νέων όσον αφορά τη χρήση των κοινών μας πόρων και την ικανότητά τους να επηρεάζουν τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων από την άποψη των γενεών, μέσω της συνεργασίας μεταξύ των γενεών.

²⁸ «Διακήρυξη του Ρέικιαβικ – Ενωμένοι γύρω από τις αξίες μας», σε συνέχεια της 4ης συνόδου κορυφής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης (16 και 17 Μαΐου 2023, Ρέικιαβικ).

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΛΕΙΤΑΙ:

30. Να ενισχύσει την ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας σε όλους τους τομείς πολιτικής, σύμφωνα με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία 2019-2027 και το Ευρωπαϊκό Έτος Νεολαίας, προκειμένου να προωθηθεί η ενσωμάτωση της οπτικής γωνίας της νεολαίας στην ανάπτυξη των πολιτικών της ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, να ενσωματώσει την οπτική γωνία της νεολαίας στον σχεδιασμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση πολιτικών, με την εφαρμογή αυτής της προσέγγισης σε όλους τους τομείς που επηρεάζουν τη ζωή των νέων, μεριμνώντας για τη συμμετοχή, κατά περίπτωση, του συντονιστή της ΕΕ για τη νεολαία.
31. Να διασφαλίσει ότι τα υφιστάμενα εργαλεία της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας χρησιμοποιούνται στο έπακρο, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις για τους νέους κατά τη χάραξη των πολιτικών της ΕΕ. Η ισχυρότερη ενσωμάτωση της οπτικής γωνίας της νεολαίας στις πολιτικές θα μπορούσε να συμβάλει στους στόχους της αξιολόγησης του αντικτύπου της ΕΕ από τη σκοπιά της νεολαίας («EU youth test»).
32. Να διερευνήσει και να αναλύσει περαιτέρω το ενδεχόμενο διενέργειας εκτίμησης επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων όσον αφορά τις πολιτικές της ΕΕ για τους νέους. Αυτή μπορεί να περιλαμβάνει την πιθανή εφαρμογή της προαναφερόμενης αξιολόγησης του αντικτύπου της ΕΕ από τη σκοπιά της νεολαίας. Ένα τέτοιο «youth test» θα μπορούσε να εκληφθεί ως ένα αναλυτικό εργαλείο που θα αξιολογεί τον αντίκτυπο που έχουν οι πολιτικές της ΕΕ στους νέους. Θα μπορεί να αντλεί έμπνευση από παραδείγματα που υπάρχουν ήδη σε ορισμένα κράτη μέλη.

ΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΤΗΡΟΥΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΣΤΟΥΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΕΝΔΕΔΕΙΓΜΕΝΑ ΕΠΙΠΕΔΑ:

33. Να συνεργαστούν ώστε να ενισχυθεί η ενσωμάτωση της πολιτικής για τη νεολαία σε όλους τους τομείς πολιτικής, εφόσον συντρέχει περίπτωση, σύμφωνα με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία 2019-2027, προκειμένου να προωθηθεί η ενσωμάτωση της οπτικής γωνίας της νεολαίας στην ανάπτυξη των πολιτικών της ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, να προωθήσουν την ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας στη λήψη αποφάσεων και στον σχεδιασμό πολιτικών, καθώς και στην εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση τους, εφαρμόζοντας αυτή την αρχή σε όλους τους τομείς που επηρεάζουν τη ζωή των νέων.
34. Να βελτιώσουν τη συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβαίας μάθησης, μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των κρατών μελών, των οργανώσεων νεολαίας και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, μεταξύ άλλων μέσω υφιστάμενων πρακτικών, όπως δραστηριότητες μάθησης από ομοτίμους, όσον αφορά την εφαρμογή συμπεριληπτικών προσεγγίσεων στις δημόσιες πολιτικές που αναλύουν τον αντίκτυπό τους στη ζωή των νέων.

35. Να μεριμνήσουν ώστε η λήψη αποφάσεων να βασίζεται στέρεα σε τεκμηριωμένες πληροφορίες και εμπειρικά δεδομένα²⁹ και να αναγνωρίσουν ότι η ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας και η ουσιαστική συμμετοχή των νέων είναι ζωτικής σημασίας κατά την ανάπτυξη δημόσιων πολιτικών.
36. Να συνεργαστούν καταβάλλοντας τις αναγκαίες προσπάθειες, από κοινού με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, για την ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας στην εκτίμηση επιπτώσεων και την αξιολόγηση των πολιτικών στην ΕΕ, προκειμένου να βελτιωθούν οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων και να δοθεί η δυνατότητα στους νέους στην ΕΕ να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στον καθορισμό του δικού τους μέλλοντος.
37. Να αξιοποιήσουν τα επιτεύγματα και τη συνδημιουργική προσέγγιση του Ευρωπαϊκού Έτους Νεολαίας και να εξακολουθήσουν να διασφαλίζουν την πολυεπίπεδη δραστηριοποίηση των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, των κρατών μελών και των νέων στην ΕΕ, με έμφαση στις αξίες της διαφάνειας και της προσβασιμότητας, ώστε να έχουν θετικό αντίκτυπο στους δεσμούς που συνδέουν τους νέους Ευρωπαίους με την ΕΕ.
-

²⁹ Ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου σχετικά με πλαίσιο ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας: Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία 2019-2027, ΕΕ C 456 της 18.12.2018.

Η προώθηση των πολιτικών για τη νεολαία υπήρξε σταθερή τα τελευταία χρόνια, όπως το μαρτυρούν:

- Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία 2019-2027, με τους 11 ευρωπαϊκούς στόχους της για τη νεολαία, η οποία σχεδιάστηκε ειδικά για τους νέους στην προπανδημική Ευρώπη και εκφράζει τις προτεραιότητές τους.
- Η έμφαση που δίνεται στους νέους στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ο οποίος θεσπίζει 20 βασικές αρχές που είναι απαραίτητες για δίκαιες και αποτελεσματικές αγορές εργασίας και συστήματα κοινωνικής προστασίας.
- Η έγκριση, το 2020, του σχεδίου δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενσωμάτωση και την ένταξη 2021-2027, το οποίο δίνει ιδιαίτερη έμφαση στους νέους Ευρωπαίους.
- Η δέσμευση που αναλήφθηκε το 2020 για την εφαρμογή των ενισχυμένων εγγυήσεων για τη νεολαία, με αποτέλεσμα να παγιωθεί η παροχή ευρείας στήριξης για την απασχόληση των νέων σε ολόκληρη την ΕΕ, στη βάση μιας πιο συμπεριληπτικής προσέγγισης.
- Η ανακήρυξη του 2022 ως Ευρωπαϊκού Έτους Νεολαίας, με στόχο την ενίσχυση, την ενδυνάμωση και την προώθηση νέων χώρων και ευκαιριών για νέους ανθρώπους ώστε να συμμετέχουν και να διαδραματίζουν πρωτοπόρο ρόλο στην Ευρώπη.
